

גמרא בבא בתרא (ג, ב) - גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון
רב דניאל שטיין

א. חידושי אגדות למהר"ל (ג, ב) - חד אמר בבבבין וחד אמר בשנים, מחלוקת ידוע' בחכמה ונרמז בכתוב, אף ע"ג כי בב"ה ראשון היה שכינה ואורים ותומים וארון ולוחות ובמקדש שני לא היה זה מ"מ אמר גדול יהיה כבוד הבית אחרון יותר מן כבוד בית ראשון, כי הכבוד יהיה יותר בבית שני כי הקדושה העליונה אינה כ"כ עם הנבראים ולפיכך לא היה המקדש [הא'] כ"כ גדול ולא היה כ"כ בזמן כמו מקדש שני. ואין להקשות א"כ למה נחשב זה כבוד לבית שני, אין זה קשיא כי הכבוד הוא מצד הנבראים ולפיכך אמר גדול יהיה כבוד בית האחרון מן הראשון והבן זה מאוד.

ב. גמרא יומא (כא, ב) - חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני, ואלו הן: ארון וכפורת וכרובים, אש, ושכינה, ורוח הקודש, ואורים ותומים.

ג. משך חכמה (שמות יט, יג) - עוד נראה כמו שבארנו בכמה מקומות, דעל ידי מעשה גבוה לא נתקדש שום דבר, רק בהקדישו האדם.

ד. נפש החיים (שער ד פרק ל) - גם כי קדושת ואור המצוה אשר תשכין אורה על אותו הדבר והחפץ אשר בו וע"י תעשה המצוה. אינו שורה עליהם רק לפי שעתו בעת שהמצוה נעשית בהם. אבל אחר שנעשה בהן מצותן הקדושה והאור מתעלה ומסתלק מהם תיכף ונשאר כבראשונה. אבל התו"הק כל מקום שתזריח ותופיע אורה וקדושתה פעם א'. קדושת עולם תהיה לו ונשאר תמיד בקדושתו. כמו ששנינו בברייתא (מגילה כ"ו ב') שתשמישי מצוה נזרקין לאחר שנעשה מצותן ותשמישי קדושה נגנזין. ולכן מנו שם תשמישי תפילין ומזוזות בכלל תשמישי קדושה. מחמת פרשיות התורה שהיו מונחים בתוכם פעם א'. ולית לך מידי בדבריהם ז"ל דלא רמיזא בקרא. ויש לכוין הכתוב כי נר מצוה ותורה אור גם ע"ז הענין הנזכר ע"פי פירושם ז"ל הנ"ל בסוטה שם מה נר אינו מאיר אלא לפי שעה. ומה אור מאיר לעולם. והם ז"ל עשו ההפרש ביניהם לענין ההגנה וההצלה להאדם. ואפשר לפרשו ג"כ שירמוז הכתוב גם לענין ההפרש וההבדל בין התו"הק והמצות המבואר בברייתא דמגילה הנ"ל. ולא עוד אלא שגם אותה הקדושה וחיותן ואורן של המצות שמקדשים ומחיים להאדם המקיימם. הוא נלקח ונשפע רק מקדושתה ואורה של התו"הק.

ה. רמב"ם (בית הבחירה פרק ד הלכה א) - ובעת שבנה שלמה את הבית וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום לגנוז בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות ויאשיהו המלך צוה וגנזו במקום שבנה שלמה.

ו. גמרא יומא (ט, ב) - ריש לקיש וכו' דכתיב אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז, אם עשיתם עצמכם כחומה ועליתם כולכם בימי עזרא נמשלתם ככסף, שאין רקב שולט בו, עכשיו שעליתם כדלתות נמשלתם כארז שהרקב שולט בו וכו'. כי אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה לאו היינו טעמא, אי נמי סליקו כולהו בימי עזרא לא הוה שריא שכינה במקדש שני, דכתיב יביפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם.

ז. ספר לקח טוב (כלל טז) - וי"ל עוד דזהו ענין הפלוגתא בש"ס בבא בתרא ג' א' דמייתי שם קרא גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון וקאמר רב ושמואל ואמרי לה ר' יוחנן ור' אלעזר חד אמר בבבבין (שבית שני הי' גבהו מאה אמה ובית ראשון רק ל' אמה) וחד אמר בשנים (שבית שני עמד ת"כ שנים ובית ראשון רק ת"י שנים) עכ"ל הגמ'. וי"ל ג"כ דפליגי בספק הנ"ל אי ריבוי הכמות עדיף מריבוי הזמן או להיפוך וזה דתיבת גדול דקרא ראוי שיתפרש על דבר שהוא גדול ביותר כיון דבא הכתוב להגיד שבח הבית שני וע"כ ודאי דלא נקט גדלות הזוטר ושביק גדלות היתר וע"כ מ"ד דגדול דקרא קאי אבבבין ס"ל דריבוי הכמות עדיף מריבוי הזמן וע"כ מה שהי' הבית שני גבוה ע' אמה יותר מבית ראשון שזהו ריבוי כמותי זהו גדלות יותר מריבוי הזמן במה שעמד עשר שנים יותר ואיך מ"ד ס"ל להיפוך דריבוי הזמן עדיף מריבוי הכמות וע"כ פי' דגדול דקרא קאי אשנים.